

KPI 3: Open Access (OA)

Open Science

Uitwerking van de indicator in FRIS

In deze fiche wordt beschreven hoe de KPI3 "Open Access", zoals gedefinieerd in de KPI-nota van de FOSB van 4/12/2020 (zie Referenties) concreet wordt gemeten op basis van de gegevens in FRIS.

De eerste meting vond conform de KPI-nota plaats in 2021 voor elk van de instellingen die vallen onder het Open Science initiatief van de Vlaamse overheid (de universiteiten, de hogescholen, de instellingen voor postinitieel onderwijs, de Vlaamse wetenschappelijke instellingen, de strategische onderzoekscentra, en overige centra). Gezien in 2021 de gegevens over Open Access nog niet aanwezig waren in FRIS, werden de KPI's in dat jaar door de instellingen zelf bepaald. Vanaf 2022 zal de meting wel maximaal gebeuren via FRIS. Onderstaande fiche beschrijft hoe die meting concreet zal gebeuren.

Voor de instellingen die (nog) niet aanleveren aan FRIS, wordt de KPI door hen zelf gemeten en dit maximaal conform de binnen Open Science afgesproken meetmethode.

Uit de KPI-nota van de FOSB (zie Referenties):

Wat:

- a. Open Access (OA) voor publicaties betekent het publiekelijk ter beschikking stellen van de elektronische versie na peer review van een peer-reviewed tijdschriftartikel, waarbij de modaliteiten voor hergebruik afhangen van de licentie (klassiek copyright of een CC-licentie).
- b. De manier waarop OA gerealiseerd wordt, is vrij: Gold¹, Hybrid² of Green³.
- c. De elektronische versie na peer review van een peer-reviewed tijdschriftartikel wordt ter beschikking gesteld op het moment van publicatie (Gold of Hybrid OA, uitzonderlijk ook bij Green OA), of na een embargoperiode (Green OA) van
  - i. OFWEL maximaal 6-12 maanden na publicatiedatum in navolging van artikel 29 in het Wetboek economisch recht; hierna 'Belgische OA wet' genoemd;
  - ii. OFWEL volgens de embargo-bepalingen opgelegd door de uitgever (te raadplegen via Sherpa Romeo).

Einddoel:

De KPI stelt dat 80%⁴ van alle peer-reviewed tijdschriftartikelen voortkomend uit onderzoek (geheel of gedeeltelijk) gefinancierd met Vlaamse publieke middelen, is in Open Access beschikbaar of staat onder embargo (en zal dus beschikbaar worden na afloop van een tijdelijke toegangsbeperking). Dit doel dient, afhankelijk van de nulmeting, bereikt te worden in 2023, 2024 of 2025.

¹ Gold = het tijdschrift is volledig Open Access (overzicht op [DOAJ](#)). Bijdragen staan niet achter een paywall voor de lezer, maar mogelijk is er wel een publicatiekost voor de auteur.

² Hybrid = het tijdschrift hanteert een dubbel model waarbij bijdragen deels achter een paywall staan deels open access staan, waarbij open access door de auteur wordt gefinancierd het én abonnementen verkoopt én ook een APC (article processing charge) per artikel hanteert.

³ Green = de onderzoeker stelt op een wettelijke toegelaten manier een (peer-reviewed) versie van het tijdschriftartikel ter beschikking via een erkende repository (lijst [OpenDOAR](#)), doorgaans na verstrijken van een embargo dat een aantal maanden na publicatie van het artikel beslaat.

⁴ De resultaatsverbintenis wordt op 80% gelegd in plaats van op 100%, gezien de instellingen onderzoekers niet kunnen dwingen om in Open Access te publiceren - het auteursrecht ligt bij de onderzoekers zelf; onderzoeksfinanciers kunnen dit evenwel wél opleggen. Daarnaast dient ook rekening gehouden te worden met het feit dat de meeste publicaties tot stand komen door een samenwerking met auteurs van diverse instellingen en landen, waarbij niet alle auteurs akkoord zullen gaan met het toepassen van de Belgische wet rond OA.

Definitie KPI:

i. populatie: de in FRIS geregistreeerde peer-reviewed tijdschriftartikelen voortkomend uit onderzoek (geheel of gedeeltelijk) gefinancierd met Vlaamse publieke middelen sinds 2019 (traject 1), 2021 (traject 2, tenzij onderhevig aan het BOF-besluit) of 2023 (traject 3). Dit veronderstelt een formele koppeling (in FRIS) tussen onderzoeksproject en publicatie daar waar de publicatie het resultaat is van een Vlaamse financiering;

ii. meting: het aandeel in bovenstaande populatie beschikbaar in Open Access (green of gold) of onder embargo per publicatiejaar. Dit veronderstelt een gedifferentieerd Open Access label in FRIS, dat minstens onderscheid maakt tussen 'gesloten', 'open' en 'onder embargo (met vermelding van de expiry date)'⁵. De kennisinstellingen zijn verantwoordelijk voor de correcte invulling en aanlevering van dit label (inclusief wijziging van status 'onder embargo' naar 'open' na aflopen van embargoperiode indien die niet automatisch gebeurt);

iii. Bij ontbreken van (automatische) aanlevering aan FRIS, wordt dit gemonitord via het jaarlijks verslag van alle kennisinstellingen.

Meting van de KPI in FRIS:
Populatie:

Voorwaarden volgens KPI-nota:	Uitwerking in FRIS:
in FRIS geregistreeerde peer-reviewed tijdschriftartikelen	Publicaties van <ul style="list-style-type: none"> - het Research Output Type = "Journal Contribution" en = één van de volgende subtypes: "Journal Article" (of "e-pub"), "Journal Article Conference Contribution", "Letter", "Research Note" of "Review Article" - én met status "published" - én met een Tijdschrift ISSN dat voorkomt op één of meerdere van de volgende lijsten (zie Referenties): <ul style="list-style-type: none"> • de lijst van de Web of Science Journals zoals gebruikt door ECOOM • de cumulatieve lijst van peer-reviewed Journals van VABB (Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor de Sociale en Humane Wetenschappen) • de Master Journal List van Clarivate (Web of Science) • de Journals van DOAJ

⁵ https://www.vsnu.nl/files/documenten/Domeinen/Onderzoek/Open%20access/Definitief%20Definition%20framework%20OA_VSNU-20160217.pdf

<p>voortkomend uit onderzoek (geheel of gedeeltelijk) gefinancierd met Vlaamse publieke middelen sinds 2019 (traject 1), 2021 (traject 2, tenzij onderhevig aan het BOF-besluit) of 2023 (traject 3).</p> <p>(Dit veronderstelt een formele koppeling (in FRIS) tussen onderzoeksproject en publicatie daar waar de publicatie het resultaat is van een Vlaamse financiering)</p>	<p>Publicaties gelinkt aan één of meerdere projecten met een fincode die verwijst naar een Vlaamse financieringsbron. De lijst met fincodes van Vlaamse financieringsbronnen is deze zoals ter beschikking gesteld door ECOOM Hasselt (FRISfincodes-Vlaamse financiering en DMP-compliance, zie Referenties).</p> <p>Er wordt hier geopteerd voor een pragmatische methode waarbij de publicatiepopulatie wordt bepaald per publicatiejaar. Er wordt geen rekening gehouden met de tijdsdimensie van de gelinkte projecten.</p> <p><i>Bv. Een publicatie met publicatiejaar 2021 die een link heeft naar een project met Vlaamse financiering dat liep in 2016 telt mee voor de meting van het jaar 2021.</i></p> <p>De bepaling links “sinds 2019 (traject 1), 2021 (traject 2, tenzij onderhevig aan het BOF-besluit) of 2023 (traject 3)” wordt niet gebruikt voor het aflijnen van de populatie.</p> <p>Wel zal het resultaat van de nulmeting bepalen in welk groeitraject de instelling terecht komt (cfr. KPI-nota, zie Referenties).</p>
<p>Publicaties die aan bovenvermelde voorwaarden voldoen, worden meegenomen in de populatie.</p>	

Meting:	
Voorwaarden volgens KPI-nota:	Uitwerking in FRIS:
<p>het aandeel in bovenstaande populatie beschikbaar in Open Access (green of gold) of onder embargo per publicatiejaar. Dit veronderstelt een gedifferentieerd Open Access label in FRIS, dat minstens onderscheid maakt tussen ‘gesloten’, ‘open’ en ‘onder embargo (met vermelding van de expiry date)’. De kennisinstellingen zijn verantwoordelijk voor de correcte invulling en aanlevering van dit label (inclusief wijziging van status ‘onder embargo’ naar ‘open’ na aflopen van embargoperiode indien die niet automatisch gebeurt).</p>	<p>Aandeel in bovenstaande populatie met Open Access Label = Open of Embargoed uitgedrukt in %. De deelpercentages voor Open en voor Embargoed zullen ook ter informatie worden meegegeven.</p> <p>Het Open Access label dat hier wordt gebruikt, is de informatie die door de <u>instelling zelf</u> aan FRIS wordt aangeleverd. In FRIS is ook informatie aanwezig vanuit Unpaywall⁶, maar die laatste wordt niet in de KPI gebruikt.</p>

⁶ Unpaywall is een open database met vrij beschikbare wetenschappelijke publicaties (<https://unpaywall.org/>)

Tijdsdimensie:

Jaar:

Het jaar is het jaar waarop de meting betrekking heeft. Voor het jaar wordt gebruik gemaakt van het publicatiejaar van de publicatie die een link heeft naar een project met Vlaamse financiering. De tijdsdimensie van het gekoppelde project met Vlaamse financiering wordt niet in rekening gebracht.

Bv. het cijfer over het jaar 2021 wordt afgeleid uit de publicaties met publicatiejaar 2021 die een link hebben naar een project met Vlaamse financiering.

Nulmeting en groeitrajecten voor de KPI:

De nulmeting heeft betrekking op het jaar 2020 (cfr. KPI-nota, zie Referenties).

Afhankelijk van de waarde van de nulmeting is een verschillend groeitraject met de bereiken doelpercentages voor de KPI van toepassing. Er zijn 3 verschillende groeitrajecten mogelijk (cfr. KPI-nota, zie Referenties).

Meetjaar en timing rapportering:

Het meetjaar is het jaar waarin de meting gebeurt. De eerste meting gebeurt eind april van het meetjaar.

De meetgegevens worden aan de CPOC van de instelling bezorgd samen met de achterliggende details. De instelling neemt dit cijfer op in haar Open Science jaarrapport dat tegen 15 juni moet worden ingediend. De instelling kan het meetcijfer duiden in het jaarverslag, bv. wanneer het om bepaalde redenen afwijkt van de realiteit. Als er gegevens ontbreken in de meting, kunnen die enkel worden aangevuld via FRIS zelf.

Indien gewenst kan de instelling nog tot eind mei om een update van de meting in FRIS vragen via fris@vlaanderen.be.

De meting gebeurt jaarlijks over het voorafgaande jaar. Tevens worden er updates gegeven van de metingen van de voorafgaande jaren teruggaand tot en met de nulmeting.

Bv. in 2024 wordt gemeten over jaar 2023 en wordt een update gegeven van de cijfers over de jaren 2022, 2021 en 2020 (nulmeting).

Attributen in FRIS, gebruikt voor de KPI-meting:

Attribuut	Object of classificatie	Commentaar
publicatie-ID	RESEARCH OUTPUT	wordt gebruikt om aantallen te tellen
Publicatietype	Classificatie op object RESEARCH OUTPUT	om te filteren op relevante Journal contribution types
Journal ISSN	RESEARCH OUTPUT	om te filteren op de lijsten van Journals die peer reviewed zijn
publicatiejaar	RESEARCH OUTPUT	voor tijdsaspect van de meting
link naar project	link PROJ-RESEARCH OUTPUT	om te filteren op projecten gefinancierd met Vlaamse publieke middelen
fincode	PROJ FUNDING	
Research output open access label	RESEARCH OUTPUT	om te filteren op "Open" of "embargoed" zoals door de <u>instelling zelf</u> aan FRIS aangeleverd (dus niet vanuit Unpaywall)

Meer informatie over het volledige FRIS-datamodel, de gebruikte attributen en de afgesproken businessrules is te vinden in het FRIS Vademecum (zie Referenties).

Referenties		
Lijst of document	Omschrijving	Link
KPI-nota	Mededeling aan de Vlaamse Regering van 4/12/2020 waarin de KPI's voor Open Science zijn gedefinieerd.	https://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/bestanden/5fc5f512b328e9000c0007f3.pdf
FRIS Vademecum	Naslagwerk waar informatie over het FRIS-datamodel, de gebruikte attributen en de afgesproken businessrules op een overzichtelijke manier zijn samengebracht (bedoeld voor businessmensen).	https://researchportal.be/nl/open-science
FRISfincodes-Vlaamse financiering en DMP-compliance	Dit is de lijst met fincodes van Vlaamse financieringsbronnen en wordt jaarlijks geupdated	https://researchportal.be/nl/open-science
de lijst van de Web of Science Journals zoals gebruikt door ECOOM	Deze lijst bevat tijdschriften uit volgende collecties uitgegeven door Clarivate Analytics: Science Citation Index (SCIE) of Social Science Citation Index (SSCI) met en zonder een impactfactor, Arts and Humanities Citation Index (AHCI), Science & Technology Database- en Social Sciences & Humanities Database-proceedings	https://researchportal.be/nl/open-science
Master Journal List van Clarivate (Web of Science)	Dit is de lijst van tijdschriften, gebruikt in de Web of Science Core Collection™: the Science Citation Index Expanded™ (SCIE), Social Sciences Citation Index™ (SSCI), Arts & Humanities Citation Index™ (AHCI), and Emerging Sources Citation Index™ (ESCI)	https://mjl.clarivate.com/collection-list-downloads
Peer-reviewed Journals van VABB	Dit is de cumulatieve lijst van peer-reviewed Journals van het Vlaams Academisch Bibliografisch Bestand voor de Sociale en Humane Wetenschappen (VABB)	https://researchportal.be/nl/open-science
DOAJ Journal list	Dit is de lijst van Open Access tijdschriften zoals opgelijst in de Directory of Open Access Journals	https://doaj.org/csv